บรรณาธิการแถลง

พศ.ดร.นพ.ชูศักดิ์ โอกาศเจริญ

สวัสดีครับท่านผู้อ่าน

วันที่ 15 ธันวาคม 2559 ที่ผ่านมา Jeffrey Beall ซึ่งเป็นผู้จัดทำ Beall's List ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวม Blacklist ของ Predatory Journals และ Publishers ได้มาบรรยายในงานประชุมเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวารสารไทย ที่จัดโดย Thailand Citation Index (TCI)

ทำไมต้องรู้จัก Beall's List?

คำตอบที่ตรงที่สุดคือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือ สกอ ออกระเบียบว่า ผลงานวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารหรือ publisher ที่อยู่ใน Beall's List ไม่สามารถใช้สำหรับจบการศึกษาของนักศึกษา ป.โท ป.เอก และสำหรับอาจารย์ก็ไม่สามารถใช้ขอตำแหน่งวิชาการ

เท้าความสักเล็กน้อยว่า Jeffrey Beall เป็น Academic Librarian ที่ University of Colorado, Denver, USA เริ่มจากปี 2008 เขาพบว่ามีวารสารที่หาเงินกับนักวิชาการที่ต้องการตีพิมพ์ผลงานวิชาการในวารสารมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งวารสารเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่มีกระบวนการ Peer Reviews, และไม่มีคุณภาพ เขาจึงเริ่มรวบรวมรายชื่อวารสารและ publisher เหล่านี้โดยจัดทำ Beall's List ขึ้นที่ blog ของเขาตั้งแต่ปี 2012

ทำไมเกิด Predatory Journal/Publisher ขึ้น?

1. เพราะการเกิดขึ้นของ internet ทำให้รูปแบบการใช้วารสารและการติดต่อสื่อสารเปลี่ยนไปจากอดีต สามารถอ่านวารสารผ่านทาง online สามารถส่งตีพิมพ์ทาง online ได้สะดวก
2. การเกิด open-access journals ทำให้หมดยุคของ subscription ดังนั้นวารสารและสำนักพิมพ์ต้องเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจจากลูกค้าคือห้องสมุดหรือผู้อ่าน เปลี่ยนเป็นลูกค้าคือผู้นิพนธ์ เกิดการเก็บเงินกับผู้นิพนธ์ขึ้น
3. หน่วยงานหรือสถานศึกษาเกิดเกณฑ์ที่กำหนดว่าจะได้ปรับตำแหน่งหรือจบการศึกษาต้องมีผลงานวิชาการตีพิมพ์ในวารสาร ทำให้นักวิจัยหรือนักศึกษาจำเป็นต้องตีพิมพ์ผลงานวิชาการขึ้น

เหล่านี้เป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิด Predatory Journal/Publisher ซึ่งอาศัยความต้องการและปัจจัยเกื้อหนุนมาเป็นโอกาสทางธุรกิจ

คำถามที่เกิดขึ้นคือหากไปตีพิมพ์ใน Predatory Journal/Publisher ใน Beall's List ทำอย่างไรดี?

Jeffrey Beall ได้ให้คำแนะนำว่าขั้นแรกคือขอ withdraw หรือ retract บทความ ซึ่งจะมีประเด็นมากหากได้เซ็นมอบลิขสิทธิ์ไปแล้ว ถัดมาก็ให้ชี้แจงกับวารสารที่ส่งไปใหม่อย่างตรงไป ตรงมาว่าได้เคยตีพิมพ์ใน Predatory Journal/Publisher และขอส่งมาให้ทางวารสารพิจารณา หากทำเป็นเหมือนไม่เคยส่งไปที่ไหนมาก่อนหากถูกตรวจพบ (ซึ่งปัจจุบันตรวจได้ง่ายด้วยโปรแกรมตรวจจับ plagiarism) ก็จะกลายเป็นปัญหาของการผิดจริยธรรมอีก

ดังนั้นวิธีง่ายที่สุดคือการตรวจสอบกับ Beall's List ก่อนส่งตีพิมพ์กับสำนักพิมพ์ที่ไม่คุ้นเคยหรือไม่เป็นที่ยอมรับในวงการของเรา

เคยมีนักศึกษา มาปรึกษาด้วยกรณีที่ว่าทางมหาวิทยาลัยไม่ให้จบเพราะตีพิมพ์ใน Predatory Journal/Publisher คำแนะนำของผมคือ ให้เขียนงานวิจัยอีกชิ้นในแง่มุมใหม่จากข้อมูลที่มีอยู่ ซึ่งที่จริงไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับนักวิจัย แต่มีความเป็นไปได้มากกว่าที่จะนำงานเดิมมาขอตีพิมพ์ใหม่ในวารสารอื่นๆ

ท่านผู้อ่านสามารถเข้าดู Beall's List ใน Blog ของ Jeffrey Beall ได้ครับ

